

**Połączenia, podziały
i przekształcenia spółek
prawa handlowego.
Zagadnienia prawne
i podatkowe. Komentarz
praktyczny**

Wydanie 2.

Przedmowa

Kodeks spółek handlowych przewiduje różne formy prawne spółek, a każda z nich charakteryzuje się innymi cechami. Zakres odpowiedzialności wspólników, sposób sformalizowania podejmowania decyzji w spółce czy sposób reprezentacji są jednymi z czynników, które wpływają na wybór optymalnej formy prawnej spółki, ale znaczenie mogą mieć także aspekty podatkowe. Niektóre z nich mogą skutkować nawet zmniejszeniem atrakcyjności jednej z form prawnych. Przykładowo, nałożenie na spółkę komandytową statusu podatnika podatku dochodowego od osób prawnych od 2021 r., znacząco zmniejszyło zalety korzystania z tej formy prawnej, co skłoniło tysiące przedsiębiorstw do zmiany formy prawnej. W kolejnym roku tzw. Polski Ład znacząco zmniejszył atrakcyjność spółek jawnych, ale z kolei może to wpływać na wybór spółek komandytowych z osobą fizyczną jako komplementariuszem.

W zależności zatem od skali prowadzonej działalności, branży, w której działa dana spółka, czy zmieniających się przepisów prawnopodatkowych, uzasadniona może być zmiana formy prowadzenia działalności gospodarczej, tak aby dostosować ją do zmieniającego się otoczenia gospodarczego i obecnego rozwoju przedsiębiorstwa. Z tej przyczyny procesy restrukturyzacyjne, tj. połączenia, podziały i przekształcenia spółek pełnią niezwykle istotną rolę w gospodarce, umożliwiając dostosowanie formy prawnej prowadzonej działalności.

Zagadnienia połączeń, podziałów i przekształceń spółek są jednak bardzo złożonymi zagadnieniami, które wywołują liczne wątpliwości na gruncie różnych gałęzi prawa. Zaproponowanie optymalnej dla konkretnego przedsiębiorstwa formy prawnej wymaga nie tylko znajomości przepisów prawa handlowego, ale również poznania celów biznesowych właścicieli oraz znajomości branży, w której działa dane przedsiębiorstwo. Sam proces realizowania podziałów, połączeń i przekształceń również może tworzyć rozliczne wyzwania, których rozstrzygnięcie wymaga znajomości zarówno Kodeksu spółek handlowych, prawa podatkowego, jak również ustaw szczególnych. Należy też pamiętać, że czynności restrukturyzacyjne kreują wiele skutków prawnych na gruncie innych gałęzi

prawa, m.in.: prawa cywilnego, procedury cywilnej, prawa pracy i ubezpieczeń społecznych oraz prawa administracyjnego, co nierzadko ma wpływ na opłacalność zmiany formy prawnej spółki.

Co jednak bardzo istotne, połączenia, podziały i przekształcenia spółek mogą mieć istotne konsekwencje na gruncie podatkowym, których błędna identyfikacja generuje ryzyko dla spółek, jej wspólników czy osób zarządzających spółkami. Chodzić tu może nie tylko o skutki podatkowe samej zmiany formy prowadzenia działalności, ale także skutki w podatku dochodowym dla spółek i jej wspólników, w podatku od czynności cywilnoprawnych czy też zakres sukcesji podatkowej. Z uwagi na proces tzw. uszczelniania systemu podatkowego, w niektórych przypadkach podejmowanie czynności restrukturyzacyjnych może powodować wątpliwości dotyczące unikania opodatkowania czy obowiązku raportowania schematu podatkowego. W wyniku Polskiego Ładu kolejne restrukturyzacje mogą nie być już neutralne podatkowo. Należy również zwrócić uwagę na aspekt księgowy podejmowanych czynności restrukturyzacyjnych, który także wymaga specjalistycznej wiedzy.

Niniejsze opracowanie ma na celu omówienie wszystkich aspektów połączeń, podziałów i przekształceń spółek pod względem praktycznym. Komentarz zawiera cztery rozdziały, z czego pierwszy wprowadza czytelnika do omawianych zagadnień. Omówiono w nim przepisy prawa handlowego mającego zastosowanie do procesów restrukturyzacyjnych, rodzaje połączeń, podziałów i przekształceń, unijne prawa handlowe w zakresie restrukturyzacji spółek, zasadę sukcesji uniwersalnej, a także przepisy prawa podatkowego: pojęcie zorganizowanej części przedsiębiorstwa, unijne prawo podatkowe w zakresie restrukturyzacji spółek, regulacje w zakresie przeciwdziałania unikaniu opodatkowania oraz raportowania schematów podatkowych. Kolejne trzy rozdziały dotyczą odpowiednio: łączenia się spółek, podziałów spółek oraz przekształceń, posiadając tożsamą strukturę. Rozdziały rozpoczynają się od przepisów ogólnych dla danej czynności restrukturyzacyjnej, a następnie omawiają poszczególne przypadki zmiany formy prawnej. Poruszane są zagadnienia związane ze skutkami na gruncie prawa cywilnego, procedury cywilnej, przejścia zakładu pracy czy prawa administracyjnego. W każdym rozdziale omówione są również kwestie sukcesji podatkowej, skutki w podatkach dochodowych dla spółek oraz jej wspólników, skutki wynikające z zamknięcia ksiąg rachunkowych oraz skutki w podatku od czynności cywilnoprawnych. Wreszcie, opisano możliwość stosowania przepisów w zakresie unikania opodatkowania oraz raportowania schematów

Przedmowa

tów podatkowych do każdej z form restrukturyzacji spółek. W drugim wydaniu publikacji szczegółowo omówiono wpływ regulacji Polskiego Ładu na procesy restrukturyzacyjne.

Komentarz ma na celu przede wszystkim omówienie praktycznych aspektów prawnych i podatkowych czynności restrukturyzacyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem wątpliwości interpretacyjnych, mogących mieć istotne skutki dla zmiany formy prawnej. Z tej przyczyny w poszczególnych rozdziałach wskazano na wyroki, interpretacje oraz poglądy doktryny, które powinny mieć zastosowanie i zapewnić bezpieczeństwo prawnopodatkowe podjętych działań. Jednak znaczna część wniosków oparta jest na bogatym doświadczeniu autorów.

Niniejsze opracowanie będzie przydatne nie tylko dla przedsiębiorców zainteresowanych tematyką zmiany formy prawnej prowadzonej działalności gospodarczej, ale także doradców podatkowych, radców prawnych, adwokatów oraz księgowych, którzy zajmują się czynnościami restrukturyzacyjnymi w ramach wykonywanego zawodu.

Warszawa, grudzień 2022 r.

Adam Mariański

[Przejdź do księgarni →](#)